

Vores evolution bestemmer vores adfærd

For at svare på spørgsmålet fra forordet 'Hvad er det, internettet tilfredsstiller?' må vi først finde ud af, hvad vi helt grundlæggende styres af. Derfor må vi konsultere vores evolutionshistorie.

De fleste er blevet undervist i eller har hørt om Charles Darwin (1809-1882) og hans teori om arternes oprindelse og 'survival of the fittest'. De arter og organismer, der har de bedste gener i forhold til overlevelse, selekteres (udvælges) og fører deres gener videre i evolutionen, mens arter og organismer med utilstrækkelige gener fravælges, udtæres eller bliver dræbt og får dermed ikke mulighed for at forplante sig.

To grundlæggende mekanismer

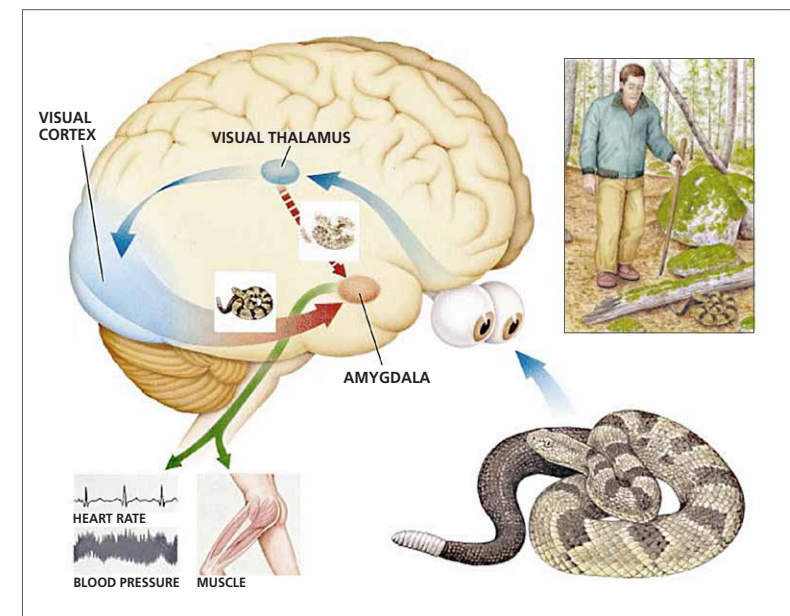
Gennem evolutionen har mennesket nedarvet to helt grundlæggende mekanismer for artens og organismens overlevelse. Den ene mekanisme er adfærdsbelønning: Man bliver kemisk belønnet i hjernen for en adfærd, som sikrer overlevelse.

Denne belønning optræder i form af stoffet dopamin og gives for tre grundlæggende typer adfærd: Sex, føde og evnen til at holde sig orienteret. Sex sikrer artens overlevelse, føde sikrer organismens overlevelse indadtil, mens orientering sikrer organismens overlevelse udadtil (19–22). Dopaminen giver hjernen en følelse af vellyst og udløses på få millisekunder, så der kan ske en effektiv mærkning af den bestemte handling, som organismen skal vælge at gentage.

Således kan et menneske hver dag finde stor vellyst i at spise mad, kigge på det andet køn og indtage dagens portion af nyheder,

hvad enten det er via naboen, avisen, radioen, telefonen, fjernsynet eller computeren.

Den anden mekanisme er straf. Man bliver fysiologisk straffet for adfærd, som er livstruende. Her er det helt basalt at blive bange for det, som truer ens liv. Den del af hjernen, der udløser og styrer angst, hedder amygdala og har meget let ved at slå alarm, når noget kan forbindes med noget farligt (23).

Figur 1. Amygdala er ansvarlig for, at kamp-flugt-responsen aktiveres, når vi møder noget farligt (23)

Reaktionen kaldes kamp-flugt-responsen, og herved mobiliseres en masse energi, så du kan overleve: Enten bliver du og kæmper for livet, eller også løber du, alt hvad remmer og tøj kan holde. De

eksemplarer af mennesket, som var bedst til at være bange, var også dem, der samlet set overlevede i junglen og på savannen, og som fik mulighed for at forplante sig og videregive deres gener. De, som ikke var bange, faldt ned i afgrunde, blev bidt af slanger eller blev spist af løver.

Den sociale hjerne

Men der er også en tredje og tværgående mekanisme, som tjener til menneskets overlevelse. I løbet af evolutionshistorien viste det sig, at en gruppe mennesker, som holdt sammen, bedre kunne sikre overlevelse end mennesker, som holdt sig adskilt. Og således betød det, at de mennesker, der formåede at være en del af gruppen, øgede deres overlevelschancer i forhold til de mennesker, som ikke var en del af en gruppe.

Det er ikke nemt for hjernen at aflæse de strukturer, relationer og dynamikker, som opstår i en gruppe. Det kræver en større og mere avanceret hjerne at forstå og bearbejde signaler fra mennesker i gruppen og reagere på den psykosociale adfærd end at forstå og bearbejde signaler fra planter, dyr og vejret og reagere på en mere statisk naturbunden adfærd. Evolutionsbiologer har derfor kunnet sætte lighedstegn mellem hjernens forøgede størrelse og menneskets evne og succes til at indgå i sociale sammenhænge (24). Denne hjerneudvikling har sikret menneskets overlevelse og senere herredømmet over andre dyr. Evolutionært betød det, at hjernen blev genetisk kodet til at udløse belønning, når organismen holdt sig aktiv i fællesskaber, og når organismen i gruppen sørgede for at blive set, accepteret og anerkendt (25). Modsat ville en udelukkelse af det sociale fællesskab blive opfattet som livstruende af vores hjerne og aktivere vores angstsysteem (26) og følelsen af ensomhed (27), med det biologiske sigte at få individet til

at ændre adfærd (28,29). Eksklusion af fællesskabet vil nemlig også betyde, at individet ikke kan finde en partner, forplante sig og dermed videreføre generne. John Cacioppo er ekspert i det neurobiologiske grundlag for menneskets sociale adfærd. Han siger, at ensomhedsfølelsen og angst for eksklusion ikke blot er en tilfældig og negativ psykologisk tilstand af isolation og fordømmelse, men netop er en livsvigtig evolutionsbiologisk mekanisme på linje med sult, tørst og smerte, som skal sikre, at individet anstrenger sig for at finde fællesskab og tilpasser sig gruppens normer. For at sikre overlevelse for individet såvel som for generne (28,29).

Vi kan ikke nøjes med at forstå evolutionsbiologien bag vores adfærd for at kunne forstå, hvad det er, internettet tilfredsstiller. Vi bliver også nødt til at forstå industriens og markeds kræfternes rolle i vores dagligdagsliv og finde ud af, hvorfor industrien gør, som den gør, og hvem det gavner – industrien eller mennesket?